

UNIVERSITATEA „Lucian Blaga” din Sibiu
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE

REZUMATUL TEZEI DE DOCTORAT

**PIAȚA CREDITULUI BANCAR PE TERMEN SCURT DIN
ROMÂNIA ÎN CONDIȚIILE INTEGRĂRII ȚĂRII ÎN
UNIUNEA EUROPEANĂ**

- PREZENT ȘI PERSPECTIVE -

Conducător științific:

Prof. Univ. Dr. Elena Drăgoescu

Doctorand:

Alina Nicoleta Vîntu(Solovăstru)

Sibiu
2014

INTRODUCERE

Cuvinte cheie: bancă, banca-mamă, credit, criză, dezintermediere, rata dobânzii, risc

În istorie, BĂNCILE au un trecut foarte îndepărtat, fără a li se putea stabili cu precizie apariția, însă este cert că înaintea acestora au apărut: moneda, creditul, plățile, care formează, de fapt, obiectul principal al activității bancare.

Profesorul Ștefan I. Dumitrescu, în lucrarea sa “Tratat de monedă”, arată că “Prima bancă, în adevăratul sens al cuvântului, se spune că ar fi instituția, înființată în 1171, de dogele Michele XI, sub numele Banco de Venezia, cu scopul principal de a face operațiuni de administrare a banului public pentru Cetate”.

Odată cu trecerea timpului, s-au dezvoltat astfel încât au devenit forte financiare și cu puternice influențe în viața economică și politică a lumii contemporane.

Însă vorbind de perioada premergătoare declanșării crizei, fragilitatea sistemului bancar a fost adesea trecută cu vederea deoarece gradul înalt de stabilitate al politicii monetare și al cursului de schimb, asociată cu rapidă dezvoltare a acestui sistem pe plan internațional, au ca facilitate o perioadă lungă de creștere a investițiilor. Numeroșii ani de creștere neîntreruptă, au determinat băncile să subestimeze riscurile noului mediu economic. Băncile din numeroase țări au investit în acțiuni dobândite de la diverse instituții financiare care nu erau supravegheate îndeaproape, asumându-și astfel riscuri nepermise de către bănci. În aceeași manieră, creditele imobiliare au crescut brusc, alimentând un boom fără precedent. Debitorii continuau să se împrumute – chiar și la rate al dobânzii ridicate – pentru a cumpăra active a căror valoare creștea rapid, iar băncile continuau să se împrumute deoarece valoarea garanției era în creștere. Toate acestea i-au determinat pe debitori și bănci să devină impasibili la riscurile apărute. Soluția adoptată a devenit diversificarea prudentă a activelor bancare, condiție esențială pentru un sistem bancar robust, destul de bine realizat în spațiul UE printr-un sistem puternic de supraveghere prudențială care are o importanță din ce în ce mai mare. Băncile care operează într-un mediu divers, mai mult sau mai puțin riscant, au nevoie de capital ridicat sau de active lichide (și aici vreau să subliniez importanța creditului bancar pe termen scurt), mult mai mult decât băncile care acționează într-un mediu stabil.

Actualitatea și gradul de studiere a temei investigate

Dezintermedierea este un cuvânt rostit tot mai des în ultimul timp în domeniul bancar din România. El a apărut în vocabularul nostru imediat după criza, atunci când băncile străine au început să-și retragă împrumuturile acordate subsidiarelor locale, împrumuturi utilizate de acestea pentru acordarea de credite în România.

Băncile românești au putut să acorde atât de multe credite înainte de criza tocmai datorită acestor împrumuturi luate de la băncile-mama din Austria, Franța, Italia sau Grecia, în condițiile în care volumul de depozite locale, resursa tradițională de credite pentru bănci, era insuficientă și mult mai scumpă decât cea în valută, în euro sau franci elvețieni.

Băncile au profitat de dobânzile mult mai mici la euro sau franci elvețieni pentru a acorda multe credite în valută, subestimând riscul valutar. Astfel că după izbucnirea crizei din 2008, când euro și francul s-au apreciat foarte mult în raport cu leul, mulți oameni și firme nu și-au mai putut plăti ratele la credite.

Odată cu reducerea drastică a creditelor acordate de bănci, respectivele împrumuturi de la băncile-mama nu mai aveau de ce să crească. Ele au început să scadă, odată ce ajungeau la scadențe, întrucât orice împrumut trebuie rambursat la termen. Acum, băncile-mama din străinătate, afectate și ele de criză, au nevoie de aceste fonduri pentru a-și rezolva problemele de acasă.

Referindu-ne la România, există pericolul ca băncile-mamă să-și retrag fonduri masive din țară, pentru a le folosi pentru a consolida situația grupului din Italia, Grecia sau Austria, ceea ce ar fi redus drastic resursele bancilor românești destinate acordării de noi credite în țară. În acest scop s-a semnat Inițiativa de la Viena, pentru o reducere controlată a expunerilor băncilor străine în România și în alte țări din regiune. Astfel că pe parcursul ultimilor 5 ani, din finanțările de 20 de miliarde de euro acordate de băncile-mamă subsidiarelor locale înainte de criza, în jur de 8 miliarde de euro au fost deja rambursate. Această reducere a finanțărilor de la băncile străine afectează capacitatea băncilor românești de a acorda credite, întrucât acestea au rămas cu mai puține resurse, ba chiar constituie principala cauză pentru menținerea creditării la volume mai scăzute decât înainte de criză. Impactul negativ al acestui fenomen a fost însă atenuat într-o mare măsură de creșterea depozitelor atrase de bănci de la populația și firmele românești, care au avansat permanent de-a lungul ultimilor cinci ani și care au început astfel să ia locul depozitelor străine atrase sub formă de împrumuturi de la băncile-mamă.

În felul acesta unele dintre cele mai mari bănci românești au ajuns să se autofinanțeze, adică să acorde credite exclusiv din depozitele atrase de la clienții români, fără a mai avea nevoie de credite de la băncile-mamă și fără să mai fie nevoite să recurgă la alte soluții de atragere de resurse, precum emisiuni de obligațiuni pe piața locală, alternativă la care alte bănci au început să apeleze în ultimul timp.

Birocrația excesivă a existat dintotdeauna în cadrul sistemului bancar din România, însă a fost mai puțin vizibilă în perioada de boom economic când băncile dădeau mai puțină importanță departamentului de risc. Astăzi contractarea unui împrumut, mai ales când vorbim de persoane juridice devine o misiune imposibilă. Nevoia de creditare pe termen scurt, după cum reiese și din studiu făcut de noi, reprezintă o nevoie “urgentă” pentru companii având în vedere relansarea economiei României precum și necesitatea îndeplinirii criteriilor de convergență în adoptarea monedei unice.

Toate acestea având în vedere faptul că beneficiile monedei euro sunt diverse și sunt resimțite la niveluri diferite, începând cu persoane fizice și întreprinderi și ajungând până la economia națională. Printre aceste beneficii amintim:

- ofertă mai variată și prețuri stabile pentru consumatori și cetățeni
- securitate mai mare și mai multe oportunități pentru întreprinderi și piețe
- stabilitate și creștere economică
- piețe financiare mai integrate
- prezență mai puternică a UE în economia globală
- prezența unui semn tangibil al identității europene.

Scopul cercetării

Problema ce urmărim noi a identifica în cercetarea acestui domeniu al creditării pe termen scurt într-un sens foarte larg, este aceea a cunoașterii tuturor factorilor implicați în acest proces și eliminarea neajunsurilor ca întreaga activitate de creditare pe termen scurt să ducă la satisfacerea nevoilor companiilor și populației. Pentru atingerea acestui scop, am avut în vedere următoarele obiective:

- identificarea conținutului economic, necesității și caracteristicilor creditării în general și a creditului pe termen scurt în special;

- evaluarea stării generale a activității de creditare bancară din România;
- introducerea monedei unice –impactul asupra activității de creditare pe termen scurt;
- identificarea riscuri specifice activității bancare de creditare și măsuri de diminuare a lor;
- accesul la finanțarea pe termen scurt;
- măsuri potențiale pentru impulsivitatea creditării bancare pe termen scurt.

Metodologia cercetării

Cercetarea a fost realizată pe baza unui plan de cercetare, care a cuprins scopul cercetării, obiectivele specifice ale acestuia și activitățile stabilite a fi îndeplinite pentru atingerea obiectivelor prezentate anterior. Pentru realizarea activităților am utilizat procedee specifice analizei (observarea, raționamentul, comparația) și sitezei (clasificarea și gruparea). Rezultatele cercetării sunt prezentate și analizate cu ajutorul tabelelor și graficelor.

Informațiile necesare realizării cercetării au fost preluate din lucrări de specialitate (cărți, studii și lucrări, cursuri, articole) din domeniul economic, financiar-bancar și al analizei, din țară și din străinătate, de actualitate. Pe lângă acestea am apelat la resursele oferite de internet: biblioteci digitale, baze de date cu studii și lucrări de specialitate din domeniile studiate.

Informațiile concrete, statistice privind creditele au fost preluate din raportările Băncii Naționale a României, raportările băncilor comerciale din România precum și din raportările Băncii Centrale Europene.

Structura lucrării

Lucrarea prin care prezentăm rezultatele cercetării a fost structurată pe 5 capitole, fiecare reprezentând rezultatul unei activități din planul de cercetare corespunzător. Conținutul de idei, neajunsurile și propunerile de îmbunătățire le-am prezentat detaliat în cadrul fiecărui capitol al tezei, structurat pe subdiviziuni ale caror titluri oferă o imagine completă a rezultatelor cercetării noastre, pentru edificarea obiectivelor sugerate de titlul capitolului respectiv. În acest sens în cele ce urmează vom detalia structura și conținutul economic al

celor 4 capitole cu sublinierea aportului nostru personal concretizat în concluziile, opiniile și contribuțiile personale inserate pentru fiecare capitol în parte.

Primul capitol al tezei tratează **“Fundamente teoretice și practice privind creditul bancar pe termen scurt”**.

În acest capitol am identificat principalele aspecte privind creditul bancar pe termen scurt și am pornit de la definiția dată de unii economiști care consideră că „creditul reprezintă o categorie economică ce exprimă relații de repartitie a unei părți din produsul național brut sau din venitul național, prin care se mobilizează și se redistribuie disponibilitățile existente în economie, se creează noi mijloace de plată în economie, se asigură controlul asupra acestor laturi, în scopul satisfacerii unor nevoi obiective de capital și realizării anumitor obiective de politică economică”.

Din practica economică reiese faptul că produsul național brut nu-i echivalent cu venitul național, motiv pentru care creditul nu poate fi o relație de repartitie a oricăruia dintre acestea. Venitul național este doar o componentă a produsului național brut, alături de amortismente.

Pornind de la caracteristicile generale privind creditul identificăm faptul că *politica creditului este parte a politicii financiare prin care se urmărește influențarea dezvoltării economiei naționale prin folosirea anumitor căi sau mijloace cum ar fi: manevrarea taxei oficiale a scontului, politica rezervelor obligatorii, plafonarea creditului, open-market-ul.*¹

Definirea completă a creditului poate fi realizată prin luarea în considerare și corelarea mai multor puncte de vedere, care poate duce la următoarea formulare: *“Creditul reprezintă o categorie economică, ce exprimă relații de repartitie a unei părți din PIB sau din venitul național, prin care se mobilizează și se distribuie disponibilitățile din economie și se creează noi mijloace de plată, în scopul satisfacerii unor nevoi de capital și ; realizării unor obiective ale politicii economice”*. **În opinia noastră** rezultând de aici că în esență, creditul reprezintă schimbul unei valori monetare actuale contra unei valori monetare viitoare.

În funcție de termenul pentru care se acordă

Clasificarea creditelor din punctul de vedere al **mărimii perioadei** în care acesta se folosește duce la cele trei forme ale creditului:

a) *Credit pe termen scurt*, în care caz perioada nu depășește, de regulă un an;

---

¹ Elena Drăgoescu, *Finanțe publice*, Editura “Dimitrie Cantemir”, Târgu-Mureș, 2006, p.25

- b) *Credit pe termen mijlociu*, când perioada nu depășește 5-7 ani;
- c) *Credit pe termen lung*, când perioada de creditare depășește 5-7 ani putând ajunge chiar până la 50 ani.

La modul general, **creditele pe termen scurt** identificate în cadrul studiului nostru sunt următoarele:

1. *credite pentru aprovizionare, producție și desfacere*. Ele se acordă în baza unui *necesar de credite* întocmit de firme și sunt destinate finanțării ciclului de exploatare. Se acordă firmelor care au rulaj mare prin bancă și contracte ferme încheiate cu furnizorii și clienții. Sunt garantate în primul rând de bonitatea agenților economici și apoi de stocurile de materii prime, materiale, produse în curs și produse finite finanțate;

2. *credite pentru nevoi sezoniere*, care se acordă fermelor agricole sau unităților cu activitate întreruptă, de regulă, pe maximum 6 luni. Sunt garantate cu producția realizată sau prin cesionarea contractelor cu beneficiarii în favoarea băncii;

3. *liniile de credit (creditele revolving)*, care sunt credite acordate clienților vechi și foarte buni ai băncii. Constau în acoperirea tuturor cheltuielilor curente de către bancă (prin onorarea cecurilor și a ordinelor de plată), urmând ca datoria să fie acoperită din încasările derulate obligatoriu în proporție de cel puțin 60% prin bancă. Garanțiile sunt reprezentate de contractele cesionate în favoarea băncii și de bonitatea clientului. Datorită selecției atente a clienților, riscurile asumate de banca, în cazul acestor credite, sunt foarte mici.

4. *credite în valută* - se acordă firmelor cu activitate de import-export, care au performanțe financiare peste medie, rulaj mare prin banca și contracte ferme încheiate cu furnizorii externi. Sunt destinate achiziționării de materii prime, utilaje și mijloace de transport din străinătate.

După cum se poate observa, creditele pe termen scurt sunt în general credite de exploatare, în România recurgându-se foarte mult la aceste tipuri credite datorită următorilor factori:

- rentabilitatea multor agenți economici nu se ameliorează;
- puterea pieței financiare este încă mică;
- prețul bunurilor nu este ridicat;
- volumul afacerilor nu crește rapid;
- concurența bancară care face să se diminueze prețul creditului prin reducerea marjelor de dobândă;
- agenții economici nu mențin îndatorarea lor la niveluri rezonabile;

- prețul real al capitalurilor este foarte mare.²

Prin identificarea acestor factori determinanți în luarea deciziei de creditare pe termen scurt am ajuns în sectorul riscurilor bancare, sector care necesită o permanentă revizuire în conformitate cu cerințele pieței creditelor. În urma integrării în UE și sistemul bancar din România sa aliniat la reglementările cerute de BCE, BNR devenind parte a SEBC.

Din acest punct al cercetării putem aborda tema celui de al doilea capitol al lucrării intitulat *”Riscurile induse de activitatea de creditare pe termen scurt și impactul Acordurilor Basel I,II,III și IV în diminuarea lor”*. La nivel economic, în general, riscul se definește ca fiind posibilitatea ca veniturile viitoare să fie diferite față de cele estimate a se obține. Altfel spus, riscul reprezintă variabilitatea veniturilor sub influența mediului, implicând eventualitatea producerii unui eveniment nefavorabil. În țara noastră, băncile s-au confruntat în permanență cu un mediu economic agitat. Etapa de tranziție, urmată de integrarea în Uniunea Europeană și impactul crizei economice, a însemnat pentru bănci de-a lungul timpului nu numai modificarea statutelor, a cadrului legal de operare, libertatea alegerii partenerilor, dar și operarea pe o piață concurențială, reducerea refinanțării directe de către banca centrală, înăsprirea normelor prudențiale de către BNR, deteriorarea situației financiare a principalilor clienți majori, astfel încât gestionarea adecvată a riscurilor devine o necesitate.

În studiul realizat am identificat probleme curente cu care se confruntă sistemul bancar din România, astfel că am considerat necesară identificarea problematicii în cazul fiecărei categorii de riscuri bancare. În cele ce urmează am identificat aspectele generale ce le caracterizează.

Riscul de credit. *Riscul de credit poate fi definit ca riscul ca dobândă, creditul sau ambele să nu fie ramburste la scadență sau să fie rambursate parțial.* Acest risc este specific băncilor a căror funcție importantă în economie este creditarea. Pentru că activitatea pe care o desfășoară banca să fie rentabilă este necesară asumarea riscului de creditare, dar indiferent de nivelul la care este asumat, important rămâne modul în care acesta poate fi limitat la maximum. Criza financiară, a demonstrat anumite limite în ceea ce privește gestionarea eficientă a riscului. În acest sens autoritățile de supraveghere au dezvoltat o serie de metode și tehnici pentru a detecta, monitoriza și previziona riscul.

Riscul de piață. Riscul de piață este riscul ca o bancă să înregistreze pierderi datorate fluctuațiilor nefavorabile ale prețurilor pe piață. Expunderea la un astfel de risc poate lua

---

² Dumitru Tudorache, Toader Pîrjol, *Monedă, bănci, credit*, Editura Universitară, București, 2005, p.380

naștere ca rezultat al luării de către bancă, în mod deliberat, a unor poziții speculative (tranzacționate în nume propriu), sau pot decurge din activitățile de creator de piață (dealer) al băncii.

Riscul de rată a dobânzii . Toate instituțiile bancare se confruntă cu riscul ratei dobânzii. Atunci când rata dobânzii fluctuează, câștigurile și cheltuielile unei bănci se modifică așa cum o face și valoarea economică³ a activelor, pasivelor și pozițiilor sale extrabilanțiere. Efectul net al acestor modificări este reflectat în veniturile globale și capitalul bănci. Pentru a putea gestiona riscul ratei dobânzii, banca apelează la o serie de politici, tehnici și acțiuni pe care aceasta le poate utiliza pentru a diminua capitalurile sale proprii nete, ca rezultat al modificărilor adverse ale ratelor dobânzii.

Riscul ratei dobânzii își are originea în necorelările din reevaluarea activelor și datoriilor și din modificările curbei randamentului.

Riscul valutar. *Riscul valutar* rezultă din variațiile cursurilor valutare ale monedei autohtone a unei bănci față de alte monede. Acesta este generat de o necorelare și poate aduce pierderi unei bănci ca rezultat al unor variații nefavorabile ale cursului valutar, în cursul perioadei în care are o poziție deschisă bilanțieră și una nebilanțieră, fie la vedere, fie la termen, pentru o anumită valută. Putem deasemenea afirma că, riscul valutar apare și din necorelarea dintre valoarea activelor și aceea a capitalului și datoriilor exprimate în valută (sau vice-versa), sau datorită unei necorelări între creanțele și datoriile străine pe termen scurt care sunt exprimate în monedă autohtonă. Astfel de necorelări pot exista între capitalul și dobânda datorate. Riscul valutar este de natură “speculativă” și de aceea poate da naștere unui câștig sau unei pierderi, în funcție de sensul în care evoluează cursul valutar.

Riscul de lichiditate. Riscul de lichiditate constă în probabilitatea ca banca să nu-și poată onora plățile față de clienți, ca urmare a devierii proporției dintre creditele acordate pe termen lung și creditele pe termen scurt și a necorelării acestor active cu pasivele băncii, adică cu resursele. Printre cauzele care conduc la apariția riscului de lichiditate bancară pot fi menționate următoarele⁴: situația economiei reale, influența mass-media, indisciplina financiară a clienților, dependența de piața financiară, necorelarea între scadențele depozitelor și a creditelor.

---

³ Valoarea economică este valoarea justă a unui activ sau datorii bazată pe analiza afacerii sau altă tehnică adecvată (ex: analiza fluxurilor de numerar actualizate).

⁴ Ilie Mihai, *Tehnica și managementul operațiunilor bancare*, Editura Expert, București, 2003, p. 438

Riscul de solvabilitate. *Riscul de solvabilitate* este cel de a nu dispune de fonduri proprii suficiente pentru absorția pierderilor eventuale.⁵ Pentru a se apăra în fața acestui tip de risc, banca trebuie să recurgă la adecvarea fondurilor proprii la riscurile asumate, fondurile proprii fiind ultimul garant al solvabilității în fața ansamblului riscurilor. Fondurile proprii ale unei societăți bancare se compun din *capital propriu și capital suplimentar*. Capitalul propriu cuprinde capitalul social varsat, primele legate de capital, rezervele, profitul nerepartizat și alte fonduri, iar capitalul suplimentar are în componența datoriei subordonate, subvențiile pentru investiții și alte rezerve decât cele din capitalul propriu. Este necesară o bază puternică pentru capitalul social permanent și rezervele prezentate, completată de alte forme de capital reglementat (de exemplu, rezerve neprezentate, rezerve de reevaluare, provizioane generale pentru pierderile aferente creditelor, instrumente hibride și datorii subordonate).

Riscul operațional. Potrivit reglementărilor BNR în vigoare⁶, *riscul operațional* reprezintă riscul înregistrării de pierderi sau al nerealizării profiturilor estimate, determinat fie de utilizarea unor procese, sisteme și resurse umane inadecvate sau care nu și-au îndeplinit funcția în mod corespunzător, fie de evenimente și acțiuni externe. Riscul operațional include și riscul legal. Conform aceluiași norme, *riscul legal* reprezintă riscul înregistrării de pierderi sau al nerealizării profiturilor estimate atât ca urmare a amenzilor, penalităților și sancțiunilor de care instituția de credit este pasibilă în caz de neaplicare sau aplicare defectuoasă a dispozițiilor legale sau contractuale, cât și ca urmare a faptului că drepturile și obligațiile contractuale ale instituției de credit și/sau ale contrapartidei sale nu sunt stabilite în mod corespunzător.

În cadrul lucrării am subliniat evoluția standardelor impuse de către Basel, dar ceea ce este nou în problematica acoperirii riscurilor aduce Basel III care ridică nivelul capitalului pe care o bancă trebuie să îl dețină. Termenul aplicării noilor standarde Basel III este anul 2019, dar dezvoltarea recentă a pieței bancare sugerează necesitatea unor standarde chiar și mai stricte, care se află momentan în discuție de comitetul de la Basel și care vor fi implementate printr-un nou acord Basel IV. Este propus ca următorul acord Basel IV să includă⁷:

- ☞ Creșterea nivelului indicatorilor de adecvare a capitalului;
- ☞ Introducerea unor modele simple sau standardizate, mai degrabă decât modelele interne ale băncilor, pentru calcularea cerințelor de capital
- ☞ Prezentarea mai detaliată a rezervelor.

---

⁵ Vasile Dedu, *Gestiune și audit bancar*, Editura Economică, București, 2003, p.146

⁶ În temeiul prevederilor art. 48 din Legea nr. 312/2004 privind Statutul Băncii Naționale a României și a art. 3 din Norma Băncii Naționale a României nr. 17/2003

⁷ <http://www.kpmg.com>, Basel 4 – Emerging from the mist, articol citit la data de 18.05.2014

De aceea capitolul al treilea, intitulat „*Analiza eficienței creditului bancar pe termen scurt și a efectelor Acordurilor Basel asupra acestuia în contextul integrării țării în UE*”, am avut în vedere identificarea repercurșiunilor implementării acestor Acorduri asupra activității de creditare pe termen scurt, precum și analiza dinamicii structurale, cantitative și calitative.

Perioada ulterioară integrării României în Uniunea Europeană, s-a caracterizat din punct de vedere al activității de creditare în principal, prin:

- restrângerea activității bancare, pe seama diminuării expunerilor (atât pe sectorul real, cu precădere pe componenta în valută, cât și pe cel guvernamental);
- reducerea într-un ritm accelerat a fi nanțării externe, pe fondul diminuării finanțării intragrup, parțial compensate cu depozite atrase pe piața internă;
- creșterea bazei locale de depozite în valută;
- suplimentarea rezervelor de capital prin contribuția acționariatului privat al instituțiilor de credit.

În ceea ce privește creditarea în lei, contracția înregistrată începând cu luna septembrie 2012 în termeni reali a fost marginală (variații anuale cuprinse între -1,8 și -0,3 la sută), accentuându-se începând cu luna iunie 2013 (-2,9 la sută în august 2013), în principal pe fondul menținerii la valori ridicate a ritmurilor de scădere a creditelor acordate populației (-5,2 la sută în august 2013) și al pierderii de ritm consemnate în cazul companiilor (de la +6,4 la sută în august 2012 la -1,2 la sută în august 2013).

Din perspectiva creditului pe termen scurt în lei acordat persoanelor juridice, evoluția acestuia în ultima perioadă după cum sa poate observat în cadrul studiului, creditul pe termen scurt în lei acordat companiilor a înregistrat în perioada decembrie 2011-august 2013 o evoluție preponderent descendentă, acesta fiind surclasat de creditul pe termen mediu care a avut o evoluție favorabilă (+29,8 la sută în august 2013, variații anuale reale), atât în cadrul creditelor acordate companiilor, cât și persoanelor fizice.

Dinamica creditului pe termen scurt în lei acordat persoanelor fizice a înregistrat în perioada decembrie 2011-august 2013 o evoluție constantă, menținându-se în proporție de 12-14%, din total credite. Pe piața creditului acordat sectorului privat evoluțiile au fost relativ omogene la nivelul principalelor categorii de debitori, ambele înregistrând o schimbare de tendință a ritmurilor anuale de creștere, intrând în teritoriu negativ, ca urmare a:

- menținerii la un nivel ridicat a aversiunii la risc a băncilor, reflectată prin înăsprirea standardelor și a termenelor de creditare;

- gradului ridicat de îndatorare al unor categorii de debitori și eforturilor acestora orientate în direcția ajustării propriilor bilanțuri;
- majorării numărului firmelor intrate sub incidența legii insolvenței. Ponderile deținute de cele două sectoare instituționale în structura relativă a portofoliului de credite au rămas relativ neschimbate, cu un ușor ecart în favoarea companiilor nefinanciare în detrimentul populației.

După cum s-a observat în graficul prezentat în lucrare, trendul creditelor pe termen scurt s-a menținut constant în perioada decembrie 2011-august 2013, fiind în proporție de 30% din total credite. Nu același lucru se poate spune în legătură cu creditul pe termen scurt în valută acordat populației, unde ponderea este insesizabilă, având un trend descendent. Declinul creditării pe componenta în valută a fost determinat de toate cele trei maturități la ambele categorii principale de debitori, mai sever de categoria pe termen scurt; în structura pe scadențe, modificările au fost mai importante în cazul companiilor.

Având în vedere studiul realizat și la nivel general privind activitatea de creditare a băncilor din România am încercat să introduc în context necesitatea aplicării noile reglementări pe care le-am detaliat la finalul ultimului capitol. Astfel impactul UE a fost resimțit și prin aplicarea indicatorul de acoperire a necesarului de lichiditate (Liquidity Coverage Ratio-LCR) și indicatorul privind finanțarea stabilă netă (net Stable Funding Ratio-NSFR), ambii intrând în vigoare la 1 ianuarie 2014 prin aplicarea Regulamentului UE Nr.648/2012 (Capital Requirements Regulation-CRR). Potrivit cerinței de acoperire a necesarului de lichiditate, instituțiile trebuie să dețină un stoc suficient de active lichide pentru a le permite să facă față eventualelor dezechilibre dintre intrările și ieșirile de lichidități într-un interval de 30 de zile în situații de criză severă. În prezent, principalele active lichide aflate în portofoliul instituțiilor de credit sunt titluri de stat românești și disponibilitățile la banca centrală (aici vorbim în special de RMO). În acest context se urmărește asigurarea stabilității financiare, inclusiv prin consolidarea capacității sistemului financiar de a rezista șocurilor și prin diminuarea acumulării riscurilor sistemice, asigurând pe această cale o contribuție sustenabilă a sectorului financiar la creșterea economică și implicit relansarea activității de creditare.

În ultimul capitol intitulat *“Perspective ale activității de creditare bancară pe termen scurt în contextul integrării în UE cu implicații în dezvoltarea economico-financiară a țării”* am avut în vedere aspecte privind finanțarea companiilor și a populației cu implicații în starea de ansamblu a României. Existența unui cadru legal inconsecvent și incomplet, precum și a unor proceduri judiciare și extrajudiciare pentru recuperarea creanțelor pe calea executării

silite, costisitoare și de lungă durată, are un impact negativ asupra activității de finanțare. Ponderea semnificativă a întreprinderilor ineficiente diminuează gradul de siguranță a activității de creditare. Astfel, întârzierile înregistrate în restructurarea sectorului real fac ca o mare parte dintre agenții economici să nu fie eligibil pentru acordarea de credite.

Pentru impulsivarea activității de creditare a agenților economici pe termen scurt, propunem următoarele măsuri generale:

- accelerarea restructurării sectorului real al economiei (eficientizarea întreprinderilor cu pierderi, implementarea/ consolidarea standardelor de conducere corporativă etc.) astfel încât să crească ponderea părții sănătoase a economiei, singura pe care băncile o pot credita în condiții de siguranță.
- îmbunătățirea fluxului de informații între participanții la piață (crearea unor centre de informare, creșterea gradului de promovare de către bănci a produselor oferite, crearea unei baze de date virtuale cuprinzând totalitatea programelor de finanțare disponibile etc.).
- elaborarea unui program educațional privind posibilitățile de finanțare pentru agenții economici din ramuri diferite ale economiei naționale, asistență de specialitate la întocmirea documentației de creditare, în special a planurilor de afaceri și a fluxurilor de numerar; Includerea în programa de învățământ (liceal) a unor module referitoare la produsele și serviciile bancare de bază.
- în cazul întreprinderilor producătoare, analiza posibilității de acordare de credite garantate cu producția următoare;
- standarde de creditare de calitate ridicată care să asigure baza unei relații adecvate cu clientela pe întreaga perioadă de derulare a creditului;
- utilizarea de către bănci a anumitor metodologii astfel încât activitatea de acordare de împrumuturi pe termen scurt să fie profitabilă: oferirea unei game variate de produse de creditare pe termen scurt destinate diferitelor sectoare ale economiei, utilizarea informației locale pentru cunoașterea și monitorizarea clienților, mecanisme adecvate de control intern;
- derularea unei ample acțiuni de promovare a noilor produse de creditare destinate agenților economici și punerea la dispoziția celor interesați a unor instrucțiuni ușor de înțeles și de urmat;

- crearea unor instrumente care să permită creditorilor cunoașterea situației creditelor acordate solicitanților (agenții de cotare a creditelor, baze de date administrate la nivel central pentru uzul băncilor);
- standardizarea metodelor de analiză și a conținutului contractelor de credit la nivelul sistemului bancar, astfel încât contractele să poată fi cesionate cu ușurință altor bănci;
- continuarea îmbunătățirii cadrului macroeconomic, în condiții previzibile, astfel încât gradul de credibilitate a planurilor de afaceri să crească atât din punctul de vedere al finanțatorului, cât și al beneficiarului, iar finanțarea să se deruleze în condiții de siguranță sporită.

Înăsprirea condițiilor de creditare impuse de BNR odată cu declanșarea crizei economice în România, la începutul anului 2009 a afectat categoric cererea de creditare în rândul populației. În ultimul an însă, România a urmat tendințele europene de relaxare a condițiilor de creditare, băncile autohtone anticipând o îmblânzire a standardelor de creditare, indiferent de destinația creditului acordat populației.

Pentru impulsivarea activității de creditare pe termen scurt a populației, propunem următoarele măsuri generale:

- continuarea tendinței de relaxare a standardelor de creditare;
- informarea clienților (potențiali) asupra riscurilor aferente în urma accesării unui credit pe termen scurt (Un client în cunoștință de cauză este cel mai în măsură să aprecieze impactul eventualelor șocuri și menținerea posibilității de rambursare);
- îmbunătățirea fluxului de informații către populație privind accesarea de credite pe termen scurt (crearea unor centre de informare, creșterea gradului de promovare de către bănci a produselor oferite);
- oferirea unei game variate de produse bancare pe termen scurt destinate populației, împărțită pe diverse categorii în funcție de vârstă, profesie, etc.
- reducerea, pe cât posibil a ratelor dobânzilor la creditele în lei și în valută;
- îmbunătățirea calității creditelor cu refinanțare prin acordarea anumitor facilități;
- evitarea aplicării de comisioane fără acoperire, etc.

În ceea ce privește persoanele aflate în dificultate de plată, de asemenea trebuie luate anumite măsuri care să faciliteze acestora demersul de plată iar pentru bănci recuperarea datoriilor. Conform ultimelor precizări ale guvernului, persoanele cu venituri sub media națională, de 1.600 de lei, care au dificultăți în plata ratelor la bancă, însă nu au depășit

scadența cu mai mult de 90 de zile, vor avea posibilitatea să beneficieze de o înjumătățire a ratei pe o perioadă de doi ani, reducere ce nu poate depăși 500 de lei, precizări venite în urma negocierilor cu Fondul Monetar Internațional, Comisia Europeană și Banca Mondială. În ultima parte a acestui capitol am făcut o sinteză a reglementărilor bancare recente și viitoare care vizează și activitate de creditare pe termen scurt.

Concluzionăm că ne-am atins obiectivele propuse în cercetarea creditării bancare pe termen scurt pe parcursul celor patru capitole, dar suntem convingși că orice demers științific, ca și teza noastră de doctorat este perfectibil. Apreciem însă că se constituie ca o bază reală și de valoare spre noi începuturi, pentru continuarea cercetării științifice.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

I. Cărți

1. Andronache Virgil, „Banca și operațiunile comerciale – Spețe și soluții practice în raporturile dintre bancă și client”, Editura Universitară, București 2006;
2. Basno Cezar, Nicolae Dardac, Floricel Constantin, “Monedă, Credit, Bănci”, Editura Didactică și pedagogică, București – 2001;
3. Basno Cezar, Dărdac Nicolae, “Management bancar”, Editura Economică, București – 2002;
4. Bhatia Mohan, „Credit Risk Management & Basel II, An Implementation Guide”, Risk Books, London – 2006;
5. Bejenaru Aurel, “Operațiunile instituțiilor de credit- Note de curs”, Editura Univeristății Dimitrie Cantemir, Târgu Mureș, 2009;
6. Bejenaru Aurel, “Produse și servicii bancare - Note de curs”, Editura Universității Dimitrie Cantemir, Târgu Mureș - 2014;
7. Bernard J.G., Aubert B. A., Bourdeau S., Clenient E., Debuissy C., Dumoulin M.J., Laberge M., Marcellis N.E., Peignier J., „Le risque: un modele conceptuel d'integration”, CIRANO, Montreal – 2002;
8. Bredea Cosmin, “Riscul și performanța creditului bancar în România”, Editura Coresi, București - 2001
9. Cohen E., „Analyse financière”, Editura Economică, Economica, Paris – 2004;
10. Costin Mircea N., Miff Angela, „Falimentul – evoluție și actualitate”, Editura Lumina Lex, București – 2000;

11. Dardac Nicolae, Vâșcu Teodora, „Monedă – Credit”, Editura ASE, București – 2002;
12. Dardac, Nicolae, Barbu Teodora, „Monedă, bănci și politici monetare”, Editura Didactică și pedagogică, București – 2005;
13. Dedu Vasile, “Gestiune și audit bancar”, Editura Economică, București – 2003;
14. Dedu Vasile, “Gestiunea bancară”, Editura Economică, București – 2010;
15. Dedu Vasile, Bistriceanu Gabriel, “Gestiunea bancară – culegere de aplicații”, Editura Economică, București – 2010;
16. Dănilă Nicolae, Anghel Lucian Claudiu, Dănilă Marius Ioan, „Managementul lichidității bancare”, Editura Economică, București – 2002;
17. Dobrescu Paul, „Geopolitică”, Editura Comunicare, București – 2008;
18. Drăgoescu Elena, „Relații valutare financiare și de credit internaționale”, Editura „Dimitrie Cantemir”, Târgu- Mureș - 2000
19. Drăgoescu Elena, „Fondul Monetar Internațional”, Editura „Dimitrie Cantemir”, Târgu- Mureș – 2000
20. Drăgoescu Elena, “Piața valutară și operațiuni specifice”, Editura “Dimitrie Cantemir”, Târgu-Mureș, 2006
21. Drăgoescu Elena, “Finanțe publice”, Editura “Dimitrie Cantemir”, Târgu-Mureș, 2006
22. Drăgoescu Elena, “Finanțe internaționale”, Editura “Dimitrie Cantemir”, Târgu-Mureș, 2007
23. Feleagă Niculae, Feleagă Liliana, „Contabilitate financiară. O abordare europeană și internațională, ediția a doua. Volumul 1 - Contabilitate financiară fundamentală”, Editura Economică, București – 2007;
24. Fitch Thomas, “Dictionary of Banking Terms”, New York – 1993;
25. Gheorghiu Gheorghe, „Procedura reorganizării judiciare și a falimentului”, Editura Lumina Lex, București – 2000;
26. Greuning H., Brajovic S., „Analiza și managementul riscului bancar”, Editura Irecson, București – 2004;
27. Greuning H, „Standarde Internaționale de Raportare Financiară”, Ghid practic, Editura Irecson, București – 2005;
28. Gurbachan Singh, „Banking Crises, Liquidity, and Credit Lines – A macroeconomic perspective, Routledge Taylor & Francis Group, London – 2012;
29. Ilie Mihai, “Tehnica și managementul operațiunilor bancare”, Editura Expert, București – 2003;

30. Iosof Susana, Gavri Teodor, ” Gestiunea Riscului“, Editura Universitară, București – 2013;
31. Isac-Maniu Irina, „Măsurarea și analiza statistică a riscului în România”, Editura ASE, București, - 2003;
32. Isaic-Maniu Irina „Caracterizarea statistică a riscului – Concepte, tehnici, aplicații”, Editura ASE, București - 2006;
33. Ișfănescu Aurel, Robu Vasile, Hristea Ana Maria, Vasilescu Camelia, „Analiză economico-financiară”, Editura ASE, București - 2002;
34. Jessua Claude, Labrousse Christian, Vitry Daniel, Gaumont Damien, „Dicționar de Științe Economice”, Editura ARC, Chișinău – 2006;
35. Jucan Cornel, "Managementul institutiilor de credit", Editura Alma Mater, Sibiu, 2012
36. Marian Vasile, “Monedă și credit” Ediția a II-a, Editura Argonaut, Cluj-Napoca – 2003;
37. Macovei Ioan, „Dreptul comerțului internațional”, Editura C.H. Beck, București – 2006
38. Mihai Ilie, „Tehnica și managementul operațiunilor bancare”, Editura Expert, București – 2003;
39. Moșteanu Tatiana (coordonator), „Factorii instituționali și influența acestora asupra dezvoltării economice”, Editura ASE, București- 2006;
40. Moșteanu Tatiana (coordonator), Economia sectorului public – Ediția a II-a, Editura Universitară, București - 2006;
41. Moșteanu Tatiana, Roman Constantin, „Finanțele institutiilor publice”, Editura economică, București - 2011;
42. Mugur Isărescu, „Reflecții economice”, Academia Română, București – 2001;
43. Niculescu Maria, “Diagnostic global strategic”, Editura Economică, București – 2003;
44. Niculescu Maria, “Diagnostic economic”, Editura Economică, București – 2003;
45. Nedelescu Mihai, Stănescu Cristina, „Produse și servicii bancare”, Editura Universitară, București – 2012;
46. Olteanu Alexandru, Olteanu Florin Manuel, Badea Leonardo „Management bancar – caracteristici, strategii, studii de caz”, Editura Dareco, București – 2003;
47. Pană Mionel Oana, „Psihologia Inverstitorului – Tendințe și mutații pe piața financiară internațională”, Editura Universitară, București – 2010;
48. Petria Nicolae, "Moneda, Credit, Banci, Burse", Editura Alma Mater, Sibiu – 2009;

49. Petria Nicolae, „Piețe financiare românești”, Editura Universității „Lucian Blaga”, Sibiu – 2004;
50. Popa Ioan, „Tranzacții de comerț exterior”, Editura Economică, București, 2002;
51. Stancu Ion, „Gestiune Financiară”, Editura Economică, București – 1994;
52. Stancu Ion, “Finanțe: Teoria piețelor financiare; Finanțele întreprinderilor; Analiza și gestiunea financiară”, Editura Economică, București -1996;
53. Stancu Ion, „Finanțe”, Editura Economică, București – 2002;
54. Trenca Ioan, „Metode și tehnici bancare”, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca – 2002;
55. Trenca Ioan, “Tehnică Bancară – Ediția a III-a” Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca -2008;
56. Trenca Ioan, Bătrâncea Ioan (coord), “Analiza performanțelor și riscurilor bancare” Editura Risoprint, Cluj-Napoca – 2008;
57. Trenca Ioan, Benyovscki Annamaria, „Riscul portofoliului de credite bancare – soluții de management”, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca -2011;
58. Tudorache Dumitru, „Monedă, bănci, credit”, Editura Sylvi, București – 2000;
59. Tudorache Dumitru, Pîrjol Toader, “Monedă, bănci, credit”, Editura Universitară, București – 2005;
60. Turcu Ioan, “Operațiuni și contracte bancare. Tratat de drept bancar (editia a V-a actualizată și completată)”, Editura Lumina Lex, București, 2004;
61. Zaman Gheorghe, Geamănu Marinela, „Eficiență economică”, Editura Fundației România Mare, București – 2006;
62. *** „Dicționar MacMillan de economie modernă”, Ed. Codecs, București – 1999;
63. *** “Ghidul indicatorilor economici”, lucrare preluată de la The Economist, Editura Teora, București – 2001;
64. *** “Rapoartele Anuale BNR 2000-2013” Banca Națională a României
65. *** ” Catalog ALB 2013 – Piața instituțiilor financiare nebankare în România 2013”, Asociația Societăților Financiare din România

II. Lucrări Științifice

1. Altman Edward I. „Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy”, în The Journal of Finance, nr.4 – 1968;

2. Balteș Nicolae, „Consideration regarding the economic financial bankruptcy risk; methods of its assessment”, în volumul Conferinței Științifice Internaționale „Binomul sărăcie-bogație și integrarea României în Uniunea Europeană”, Sibiu - 2005;
3. Balteș Nicolae „Leasing-ul: o alternativă de formare a capitalurilor entității economice”, în volumul Conferinței Economice Internaționale „Audit și convergență contabilă”, Universitatea „1 Decembrie 1918” Alba Iulia, publicată în Annales Universitatis Apulensis, Series ECONOMICA, FINANȚE-CONTABILITATE, NR. 7 – 2005;
4. Costea, D, „Riscul de lichiditate și impactul acestuia asupra performanțelor prezentate în situațiile financiare anuale ale instituțiilor de credit” Studia Universitatis “Vasile Goldis”, Arad – 2011;
5. Chan-Lau, J., „Regulatory Capital Charges for Too-Connected-to-Fail Institutions: A Practical Proposal”, IMF Working Paper10/98 – 2010;
6. Daschievici Anișoara Niculina, “Adecvarea Capitalului – Element Fundamental Al Reglementarilor Bancare” Revista Annales Universitatis Apulensis, Series Oeconomica, Management-Marketing, Volumul II, Nr. 8, Alba Iulia – 2006;
7. Dardac Nicolae, Grigore Alina, „Modelarea riscului de piață în contextul Acordului Basel III”, Academia de Studii Economice, București – 2011;
8. Drăgan Oana, „The impact of the European integration on the Romanian banking system”, Annals of the Faculty of Economic Oradea: Economic Science, vol1, 2010, vol. 1, Issue 2, pages 730-735, indexed in Reserch Papers in Economics – 2010;
9. Drăgan, Oana „Pathways to sustainable banking management”, Annals of the Faculty of Economic Oradea: Economic Science, 2012, vol. 2, Issue 2,– 2012;
10. Drăgoescu Elena „Condiționarea creditelor F.M.I. – cauza insucceselor aplicării programelor de redresare economică a țărilor creditate”, în Analele Universității „Dimitrie Cantemir” din Tg. Mureș -2000;
11. Drăgoescu Elena, Dîmbean Cătălin „Cu privire la esența riscului, în general, și a riscului de faliment, în special” Secțiunea Finanțe-Contabilitate, Simpozionul Științific Internațional “Integrarea Europeană – impact și consecințe”, Editura “Dimitrie” Cantemir”, Tg. Mureș - 2005;
12. Dumitrescu Gheorghe “Studii de cercetare cu privire la riscul de faliment - Modele și metode de previzionare” în Romanian Statistical Review nr. 4 – 2010;

13. Freixas, X., Parigi B., Rochet, J.C.– Systemic Risk, Interbank Relations and Liquidity Provision by the Central Bank, *Journal of Money, Credit, and Banking*, 32(3/2) – 2000;
14. Georgescu Florin, „Provocări pentru supravegherea sectorului financiar-bancar”, Institutul Bancar Român, București – 2007;
15. Iuga Ioan, „Dimensiunile procesului de analiză a creditului și riscul de credit”, în *Revista Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica*, Volumul III, Nr. 8, Alba Iulia – 2006;
16. Isărescu Mugur, „Criza financiar- bancară și economică: strategii, programe și măsuri anticriză. Implicațiile și perspectivele unei agende naționale”, Brașov – 2009;
17. Jucan Cornel, “Reference Points Concerning the Structure of the Construction Strategy for the Knowledge-Based Economy" The International Economic Conference 15-th Edition "Integrative Relations Between the European Union and the Member States", The "Lucian Blaga" University of Sibiu, the Faculty of Economic Sciences – 2008
18. Jucan Cornel, “The Banking Control – A Key Element in the Prevention and Limitation of the Risk in Banking”, 17th International Economic Conference – IECS 2010 “The Economic World’s Destiny: Crisis and Globalization?”, “Lucian Blaga” University of Sibiu -2010;
19. Moșteanu Tatiana, Câmpeanu Emilia, „Challenges for Romanian economy as an European Union member states”, revista *Analele Universității din Oradea. Seria Științe Economice TOM XVIII*, volumul III – Finances, Banks and Accountancy - 2009
20. Socol Adela, „Managementul riscului operațional – o abordare specifică societăților bancare”, *Revista Annales Universitatis Apulensis, Series Oeconomica, Management-Marketing*, Volumul III, Nr. 8, Alba Iulia – 2006;
21. Solovăstru Alina, *Analiza plasamentelor băncilor comerciale între cerințe și posibilități*, în volumul Conferinței Internaționale “Dezvoltarea națională sub impactul globalizării”, Universitatea „Dimitrie Cantemir”, Tîrgu-Mureș, Editura Universității „Dimitrie Cantemir” – 2005
22. Solovăstru Alina, “Necesitatea și posibilitatea evitării riscurilor în baza standardului de adecvare a capitalului, stabilit la Basel”, în volumul Conferinței Internaționale “Uniunea Europeană Impact și Consecințe”, Universitatea „Dimitrie Cantemir” din Tîrgu-Mureș, Tîrgu-Mureș: Editura Universității „Dimitrie Cantemir” - 2006

23. Solovăstru Alina, Solovăstru Mircea, „Aspects regarding the evolution of risk and performance approach within the banking system”, în International Symposium „Educational Performance and Development”, Tîrgu-Mureş, Dimitrie Cantemir University – 2012
24. Solovăstru Alina, „Aspects of Bank Insolvency, A Comparative analysis of European Union and The US”, în International Conference on Law and Public Administration “The Challenges of the 21-st Century in law and public administration”, Universitatea Petru Maior, Tîrgu-Mureş -2013
25. Mammadov, V.A.O., “Incertitudine și risc în sfera serviciilor”, în Raport științific nr.1, Universitatea Politehnică, București - 2007;
26. Mititelu Claudia, Mititelul Ștefan, „Manageentul Riscului Ratei Dobânzii”, în Revista Finanțe-Provocările viitorului, Anul V, Nr.5 – 2006;
27. Munteanu Gabriela „Diagnosticul sănătății fi nanciare a firmelor cotate pe piața de capital prin analiza fundamentală”, în Revista Română de Statistică nr.5 – 2009;
28. Padoa-Schioppa, T., “Central Banks and Financial Stability: Exploring a Land in Between”, paper presented at the Second ECB Central Banking Conference, Frankfurt am Main - 24-25 October 2002;
29. Petria Nicolae, „The Romanian Banking System In The Perspective of the Adoption of the Single European Currency”, IVth International Conference, Globalization and higher education in economic and business administration – GEBA 2010- Vol II, Univ. Alexandru Ioan Cuza, Iași – 2010;
30. Petria Nicolae, „Is the banking system prepared to face the economical and financial crisis?” in 16th International Economic Conference- Industrial Revolutions, From The Globalization And Post-Globalization Perspective, Lucian Blaga” University Publishing House, Sibiu, 2009;
31. Petria Nicolae, „Some aspects concerning the single euro payment area – objectives and deadlines”, in The International Economic Conference – Romania Within The Eu: oportunities, requirements and perspectives, Vol.III, Lucian Blaga University Publishing House, 2007;
32. Schinasi, G., “Defining Financial Stability”, IMF Working Paper No. WP/04/187 - October 2004.

III. Periodice și alte surse

1. ***Colecția Revistei Capital – Anii 1999-2014;
2. ***Colecția cotidianului Ziarul Financiar – Anii 2002-2014;
3. ***Colecția Revistei Biz – Anii 2001-2014”;
4. ***Colecția Revistei Business Week – Anii 2009-2013”;
5. ***Rapoarte Anuale BNR – Anii 2000-2013”;
6. ***Anuarul Statistic al României – Anii 2002-2013”;
7. ***Codul Civil Român.

IV. Pagini de internet

1. www.bnr.ro
2. www.bancherul.ro
3. www.banca-romaneasca.ro
4. www.bancpost.ro
5. www.bcr.ro
6. www.bis.org
7. www.datamonitor.com
8. www.garantibank.ro
9. www.ingbank.ro
10. www.otpbank.ro/ro
11. www.piraeusbank.gr
12. www.unicredit.ro
13. www.volksbankromania.ro
14. <http://www.kpmg.com>,
15. www.efin.ro